

[336.143.232+336.27](478)

ABORDĂRI TEORETICE ȘI ANALIZA RELAȚIEI „DEFICIT BUGETAR – DATORIE PUBLICĂ” ÎN CAZUL REPUBLICII MOLDOVA

Drd. Ana LITOCENCO, ASEM
analitocenco@yahoo.com
ORCID: 0000-0001-7649-8894

DOI: <https://doi.org/10.53486/econ.2022.122.062>

Tendința continuă de creștere a necesităților de finanțare a sectoarelor economiei pune tot mai multă presiune asupra veniturilor bugetare, ce se constituie la nivelul statului din impozite și taxe. Problema deficitului bugetar, în majoritatea statelor lumii, s-a acutizat simțitor ca rezultat al evenimentelor ce au avut loc, la nivel global, în ultimii câțiva ani (pandemia COVID-19, criza energetică etc.). În condițiile în care cea mai frecvent utilizată sursă de accesare a resurselor financiare necesare și acoperire a deficitului bugetar este finanțarea prin intermediul datoriei publice, scopul articolului dat este cercetarea abordărilor aferente relației dintre aceste două fenomene economice (deficit bugetar și datorie publică) și a consecințelor acestora asupra economiei unui stat. De asemenea, în articol se prezintă și nivelul acoperirii deficitului bugetar al Republicii Moldova prin intermediul datoriei publice.

Cuvinte-cheie: deficit bugetar, finanțare a deficitului bugetar, datorie publică, împrumuturi de stat.

JEL: H61, H62, H63.

Introducere

Fenomenul *deficitului bugetar* a devenit tot mai frecvent în rândul statelor lumii în condițiile în care, în marea majoritate a cazurilor, sursele ce se formează la nivel guvernamental din impozite și taxe nu sunt suficiente pentru acoperirea cererii de resurse financiare

[336.143.232+336.27](478)

THEORETICAL APPROACHES AND THE ANALYSIS OF THE “BUDGET DEFICIT – PUBLIC DEBT” RELATIONSHIP IN THE CASE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

PhD candidate Ana LITOCENCO, ASEM
analitocenco@yahoo.com
ORCID: 0000-0001-7649-8894

DOI: <https://doi.org/10.53486/econ.2022.122.062>

The continuous trend of increasing the needs for financing the economic sectors puts more and more pressure on the budget revenues that are generated at the government level from taxes and fees, the problem of the budget deficit in most states of the world becoming acute as a result of the events that took place on global level in the last few years (COVID-19 pandemic, energy crisis, etc.). Given that the most frequently used source of accessing the necessary financial resources and covering the budget deficit is financing through the public debt, the purpose of the given article is to research the approaches related to the relationship between these two economic phenomena (budget deficit and public debt) and their consequences on the economy of a state. Also, the article presents the level of coverage of the budget deficit of the Republic of Moldova through the public debt.

Key-words: budget deficit, financing the budget deficit, public debt, state loans.

JEL: H61, H62, H63.

Introduction

The phenomenon of *budget deficit* has become more and more frequent among the states of the world in the conditions where, in the vast majority of cases, the sources that are formed at the government level from taxes and fees are not sufficient to cover the demand for public financial resources. Through the annual

publice. Prin programele bugetare anuale de strictă necesitate și prioritare, statul asigură finanțarea economiei unei țări, fiind astfel prevăzute, anual, în bugetul de stat, la compartimentul cheltuieli publice, resurse financiare pentru realizarea diverselor acțiuni în domeniul învățământului, sănătății, protecției sociale, ordinii publice și apărării, protecției mediului, economic (agricultură, industrie, transport, comunicații, comerț) etc. Asigurarea finanțării acțiunilor și obiectivelor aferente domeniilor prenotate, în special, în condiții generate de anumite situații excepționale, (pandemia COVID-19, criza din domeniul energetic din ultima perioadă), generează presiuni semnificative asupra bugetului de stat, statele fiind impuse să identifice surse alternative impozitelor și taxelor, în scopul asigurării finanțării sectoarelor economiei. Una dintre aceste surse alternative este **datoria publică**, la care statele apelează frecvent, în vederea accesării resurselor financiare necesare.

Material și metode

În cercetarea dată au fost aplicate metode științifice, precum: *metoda analitică*, ce a permis pătrunderea în esența proceselor cercetate; *metoda descriptivă*, ce a contribuit la descrierea conceptelor cercetate; *metoda sintezei*, aplicată pentru stabilirea conexiunii fenomenelor cercetate; *metoda analizei cantitative și calitative*; *metoda grafică*, utilizarea căreia a facilitat reprezentarea particularităților fenomenelor studiate. Totodată, în calitate de bază pentru analiza statistică efectuată au servit *rapoartele anuale, elaborate și publicate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova*, în calitate de autoritate responsabilă de organizarea, dirijarea, elaborarea, generalizarea, promovarea și implementarea politicilor bugetare, și a planificării bugetare, precum și de elaborarea, și promovarea politicilor statului în domeniul gestionării datoriei de stat, garanțiilor de stat, recreditării de stat, monitorizării datoriei sectorului public.

În rezultatul aplicării metodelor prenotate au fost sintetizate: aspectele teoretice ale conceptelor de deficit bugetar și datorie publică, precum și abordările conceptuale privind finanțarea deficitului bugetar prin intermediul dato-

budgetary programs of strict necessity and priority, the state ensures the financing of the country's economy, being thus provided, annually, in the state budget, at the public expenditure section, financial resources for the implementation of various actions in the field of education, health, social protection, public order and defense, environmental protection, economic sector (agriculture, industry, transport, communications, trade), etc. Ensuring the financing of actions and objectives related to the mentioned areas, especially in conditions generated by certain extraordinary events, such as the (COVID-19 pandemic, the recent energy crisis, generates significant pressure) on the state budget, as states are required to identify alternative sources to taxes and fees in order to ensure the financing of the economy sectors. One of these alternative sources is the **public debt**, which states frequently turn to in order to access the necessary financial resources.

Material and method

In this research, were applied the following scientific methods: the *analytical method*, which allowed reaching to the essence of the researched processes; the *descriptive method*, which contributed to the description of the researched concepts; the *synthesis method*, applied to establish the connection of the researched phenomena; the *method of quantitative and qualitative analysis*; the *graphic method*, the use of which facilitated the representation of the peculiarities of the studied phenomena. At the same time, as basis for statistical analysis served the the *annual reports developed and published by the Ministry of Finance of the Republic of Moldova* as the authority responsible for the organization, direction, elaboration, generalization, promotion and implementation of budget policies and budget planning; as well as for the development and promotion of state policies in the field of state debt management, state guarantees, state recrediting, public sector debt monitoring.

The theoretical aspects of the concepts of budget deficit and public debt, as well as the conceptual approaches regarding the financing of the budget deficit through public debt were

riei publice. Analiza datelor statistice a permis reflectarea tendințelor și a situației actuale a deficitului bugetar al Republicii Moldova, sursele de finanțare a acestuia, precum și efectele aferente asupra datoriei sectorului public a Republicii Moldova.

Rezultatele cercetării și discuții

Deficitul bugetar se determină ca „*diferența dintre cheltuielile și veniturile bugetului*” [9, p. 60]. Astfel, fiind considerat rezultat al insuficienței veniturilor bugetare pentru acoperirea cheltuielilor bugetare, deficitul bugetar reprezintă necesarul net de finanțare pe care statul trebuie să-l obțină pentru asigurarea realizării măsurilor bugetare planificate și, respectiv, finanțării economiei [12]. Conform legislației Republicii Moldova, deficitul bugetar reprezintă soldul bugetar negativ („*diferența dintre veniturile și cheltuielile bugetului*”) aferent unei anumite perioade de timp [5].

Dintre metodele existente de acoperire a deficitului bugetar (finanțarea prin creșterea fiscalității, prin reducerea cheltuielilor, prin emisiune monetară și prin datorie publică), finanțarea prin intermediul datoriei publice, în special prin intermediul împrumuturilor de stat, reprezintă cea mai des întâlnită metodă dintre cele existente de finanțare a deficitului bugetar la care statele apelează. Spre deosebire de celelalte metode de finanțare, finanțarea deficitului bugetar prin datoria publică nu obligă statul la întreprinderea unor măsuri drastice, cum ar fi: creșterea impozitelor, reducerea și optimizarea cheltuielilor publice, precum și nu generează careva procese inflaționiste în economie.

Confruntarea cu deficitele bugetare continue, precum și necesitatea de onorare, la o anumită etapă de timp, a angajamentelor aferente împrumuturilor de stat, a determinat statele să recurgă la „rostogolirea” sau refinanțarea datoriei, fapt ce presupune contractarea de noi împrumuturi pentru achitarea dobânzilor împrumuturilor existente și rambursarea celor ajunse la scadență (deservirea datoriei).

Din aceste considerente, literatura de specialitate prezintă două concepte de deficit bugetar (figura 1).

synthesized as a result of application the aforementioned methods. The analysis of statistical data allowed the reflection of trends and the current situation of the budget deficit of the Republic of Moldova, its financing sources, as well as the related effects on the debt of the public sector of the Republic of Moldova.

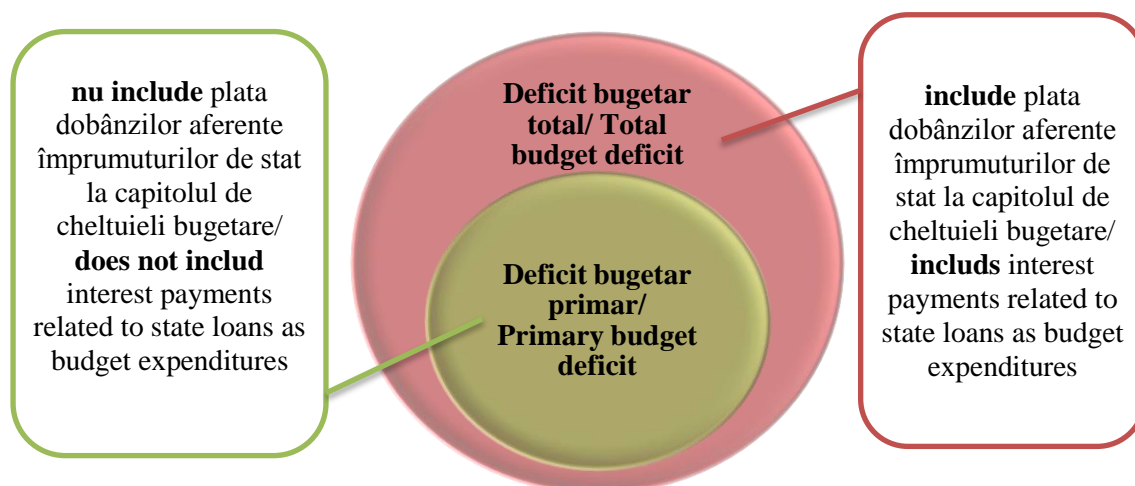
Research results and discussions

The budget deficit is determined as “*the difference between budget expenditures and revenues*” [9, p. 60]. Thus, determined as a result of the insufficiency of budget revenues to cover budget expenses, the budget deficit represents the net funding requirement that the state must obtain to ensure the realization of the planned budget measures and, respectively, the financing of the economy [12]. According to the legislation of the Republic of Moldova, the budget deficit represents the negative budget balance (“*the difference between budget revenues and expenses*”) related to a certain period of time [5].

Among the existing methods of covering the budget deficit (financing by increasing taxation, by reducing expenses, by monetary issue and by public debt), financing through public debt, especially by means of state loans, represents the most common method, among the existing ones, for financing the budget deficit to which the states apply. Unlike the other financing methods, the financing of the budget deficit through public debt does not oblige the state to undertake drastic measures such as increasing taxes, reducing and optimizing public expenditures, and does not generate any inflationary processes in the economy.

Facing continuous budget deficits, as well as the need to honour, at a certain stage of time, the commitments related to state loans, led states to resort to “rolling over” or refinancing the debt, a fact that involves contracting new loans to pay the interest on the existing loans and repayment of those that have reached maturity (debt servicing).

For these reasons, specialized literature presents 2 concepts of budget deficit (figure 1).

Figura 1. Interpretarea noțiunii de deficit bugetar prin prisma costurilor împrumuturilor de stat/

Figure 1. Interpretation of the notion of budget deficit through the lens of state borrowing costs

Sursa: elaborată de autor în baza sursei [5]/

Source: elaborated by the author based on source [5]

Dacă deficitul bugetar primar indică în ce măsură cheltuielile bugetare depășesc veniturile bugetare obținute din taxe și impozite, atunci deficitul bugetar total arată *necesitățile de finanțare și de împrumut* pentru acoperirea cheltuielilor bugetare, generate de acțiunile planificate de către stat pentru asigurarea finanțării economiei, comunicând inclusiv despre *nivelul datoriei publice ce urmează a fi contractată* [1]. Astfel, în condițiile în care la finele unei perioade fiscale este înregistrat deficit bugetar, obținerea resurselor de către stat pentru acoperirea acestuia afectează datoria publică [7, p. 736].

În contextul celor menționate, în procesul de raportare, la nivel internațional, se operează cu noțiunea de necesarul brut de finanțare, acesta reprezentând volumul resurselor financiare necesare statului în scopul acoperirii deficitului bugetar și rambursării datoriei scadente în anul respectiv, iar necesarul net de finanțare reprezintă volumul resurselor financiare ce sunt îndreptate doar pentru acoperirea deficitului bugetar.

If the primary budget deficit indicates the extent to which budget expenditures exceed the budget revenues obtained from taxes and fees, then the total budget deficit *shows the financing and borrowing needs* to cover the budget expenditures generated by the actions planned by the state to ensure the economy financing, communicating inclusive about *the level of public debt to be contracted* [1]. Thus, in conditions where a budget deficit is registered at the end of a fiscal period, obtaining resources by the state to cover it affects the public debt [7, p. 736].

In the context of the aforementioned, in the reporting process, at the international level, it is operating with the notion of the gross financing requirement, which represents the volume of financial resources needed by the state in order to cover the budget deficit and repay the debt due in the respective year, and the net financing requirement represents the volume of financial resources that are required/directed to cover only the budget deficit.

Având în vedere interdependența dintre deficitul bugetar și datoria publică, de-a lungul timpului, aceste două fenomene, inclusiv efectele lor aferente, au fost studiate împreună de către cercetători. Prin urmare, *școala clasică* era de părerea că principale efecte negative ale deficitului bugetar erau reducerea investițiilor și creșterea ratelor dobânzii. Modificarea ratelor dobânzilor dă naștere efectului de evicțiune. Având în vedere că deficitul reprezintă o economisire în sens negativ, acesta generează micșorarea gradului de economisire națională. La etapa în care are loc o creștere a cererii statului pentru împrumuturi, rata dobânzilor la fel se majorează. Simultan cu această majorare, investițiile private se scumpesc, fapt ce temperază apetitul investițional al investitorilor. Respectiv, datoria publică influențează nivelul investițiilor private. În rezultat, un grad redus al investițiilor generează, în timp, reducerea stocurilor de capital, fapt ce la rândul său influențează negativ nivelul salariului în sectorul real, nivelul productivității muncii, al producției de bunuri și al prestării de servicii [8, p. 535].

Dacă pe termen scurt printre principalele consecințe ale deficitului bugetar este efectul de evicțiune, atunci în opinia lui Rosen, pe termen lung, volume considerabil de mari, persistente și nesustenabile ale datoriei publice, pot pune presiuni semnificative asupra surselor interne și externe de resurse financiare ale statului [4, p. 246]. O datorie publică ce crește în regim alert într-o perioadă de timp, spre exemplu, mai rapid decât produsul intern brut (PIB) nominal, va genera un cost de oportunitate viitor, ce va lua forma unei sarcini fiscale în continuu ridicată sau a unei perioade de inflație, sau o perioadă de optimizare a cheltuielilor bugetare [7, p. 741].

Promotorii *modelului neoclasic* susțin că resursele necesare pentru inițierea de către guvern a unui proiect, fie acesta finanțat din veniturile bugetare sau din împrumuturile contractate, sunt preluate din sectorul privat. În momentul în care finanțarea proiectului are loc prin intermediul resurselor bugetare, majoritatea

Given the interdependence between the budget deficit and public debt, over time these two phenomena, including their related effects, have been studied together by the researchers. Therefore, the *classical school* was of the opinion that the main negative effects of the budget deficit were the reduction of investments and the increase of interest rates. The change in interest rates gives rise to the crowding out effect. Considering that the deficit represents a saving in a negative sense, it generates the reduction of the degree of national saving. At the stage where there is an increase in the state's demand for loans, the interest rate also increases. Simultaneously with this increase, private investment become more expensive, tempering investors' investment appetite. Respectively, the public debt influences the level of private investment. As a result, a reduced level of investment generates, over time, the reduction of capital stocks, which in turn negatively influences the level of wages in the real sector, the level of labour productivity and the production of goods, and the provision of services [8, p. 535].

If in the short term one of the main consequences of the budget deficit is the crowding out effect, then in Rosen's opinion, in the long term, a considerably large, persistent and unsustainable volume of public debt can put significant pressure on the internal and external sources of financial resources of the state [4, p. 246]. A public debt that grows rapidly over a period of time, for example faster than the nominal gross domestic product (GDP), will generate a future opportunity cost, which will take the form of a continuously high tax burden, or a period of inflation, or a period of budget expenditure optimization [7, p. 741].

The promoters of the *neoclassical model* argue that the initiation, by the government, of a project, whether it is financed from the budget revenues or from the contracted loans, the resources of the private sector are taken over. When project financing takes place through budgetary resources, most of these resources are deployed to the detriment of consumption. If

acestor resurse sunt dislocate în detrimentul consumului. Dacă finanțarea are loc prin intermediul împrumuturilor contractate, statul concurează pentru obținerea resurselor cu indivizii sau cu entitățile private, ce râvnesc aceste fonduri, pentru propriile idei de investiții [13, p. 433].

În *perioada contemporană*, unii autori, precum Baumol și Blinder, opinează că efectul de evicțiune rareori anulează efectul expansionist al cheltuielilor bugetare, ceea ce presupune că se înregistrează totuși o stimulare economică netă [2, p. 695].

Totodată, finanțarea deficitului bugetar prin intermediul datoriei publice ridică semne de întrebare, privind credibilitatea guvernelor și capacitatea acestora de a se îndatora, statele fiind apte să își susțină deficitele atât timp cât pot contracta noi împrumuturi. Roubini și Setser [14, p. 37] sunt de părerea că un guvern credibil poate dispune de deficit bugetar semnificativ, acesta fiind confruntat cu o perioadă de criză. Cu toate acestea, dacă datoria publică se majorează prea rapid într-o perioadă de timp îndelungată, poate surveni riscul ca statul să atingă limita creditului (acel nivel al datoriei publice care i-ar determina pe creditorii să pună la îndoială capacitatea statului de onorare a dobânzilor). În acest caz, statul ar fi într-o postură foarte dezavantajoasă, care ar presupune că, chiar și o neînsemnată majorare a nivelului datoriei publice în PIB, ar putea genera sistarea contractării ulterioare de împrumuturi sau solicitarea de către creditorii a ratelor dobânzilor corespunzătoare, menite să compenseze creșterea riscului. În lipsa oportunității de contractare a împrumuturilor la valori acceptabile ale ratei dobânzii, bugetul public necesită echilibrare urgentă [7, p. 742].

În continuare, în tabelul 1, se prezintă și alte opinii ale economiștilor din perioada de ascensiune a capitalismului cu privire la finanțarea deficitului bugetar prin intermediul datoriei publice, formulate de economiștii din perioada contemporană.

financing takes place through contracted loans, the state competes for resources with individuals or private entities that covet these funds for their own investment ideas [13, p. 433].

In the *contemporary period*, some authors, such as Baumol and Blinder, think that the crowding-out effect rarely cancels the expansionary effect of budget spending, which implies that a net economic stimulus is nevertheless recorded [2, p. 695].

At the same time, the financing of the budget deficit through public debt raises questions about the credibility of governments and their ability to borrow, states being able to sustain their deficits as long as they can contract new loans. Roubini and Setser [14, p. 37] are of the opinion that a credible government can have a significant budget deficit, being faced with a period of crisis. However, if public debt increases too rapidly over a long period of time, there may be a risk that the government will reach the credit limit (that level of public debt that would cause creditors to question the government's ability to honour interests). In this case, the state would be in a very disadvantageous position, which would mean that even an insignificant increase share of public debt to GDP could lead to the suspension of further contracted loans or to the demand, by creditors, for corresponding interest rates, intended to compensate the risk increase. In the absence of the opportunity to contract loans at acceptable interest rate values, the public budget requires urgent balancing [7, p. 742].

Next, table 1 presents other opinions of economists from the period of the rise of capitalism regarding the financing of the budget deficit through public debt, formulated by economists from the contemporary period.

Tabelul 1/ Table 1

**Abordări privind finanțarea deficitului bugetar prin intermediul datoriei publice/
Approaches related to financing the budget deficit through public debt**

Nr./No	Opinii / Opinions	Comentarii / Comments
1	2	3
1.	„cheltuielile bugetare trebuie reduse, iar finanțarea deficitului bugetar ar trebui să se asigure exclusiv pe seama veniturilor ordinare” [3]/ budget expenses must be reduced, and the financing of the budget deficit should be ensured exclusively on account of ordinary revenues [3]	După criza economică, ce a avut loc la nivel global în perioada 1929-1933, o bună parte din economiști și-au schimbat viziunea, fiind de părerea că este necesară influențarea economiei de către stat prin intermediul diverselor pârghii: impozite, împrumuturi de stat, cheltuieli bugetare, rata scontului, cursul valutar etc. Astfel, în pofida faptului că împrumuturile de stat generează cheltuieli bugetare, s-a recunoscut rolul acestora în calitate de <i>instrument de intervenție a statului în activitatea economică</i>, acestea contribuind la reglarea ciclului economic, la finanțarea, dezvoltarea și creșterea economiei etc. / After the economic crisis that took place at global level in the period of 1929-1933, a good part of economists changed their view, believing that it is necessary to influence the economy by the state through various levers: taxes, state loans, spending budget, discount rate, exchange rate, etc. Thus, despite the fact that state loans generate budget expenses, their role as an instrument of state intervention in economic activity was recognized, contributing to the regulation of the economic cycle, to the financing and development and growth of the economy, etc.
2.	„împrumuturile de stat antrenează cheltuieli suplimentare (dobânzi, comisioane etc.)” [3]/ state loans entail additional expenses (interest, commissions, etc.) [3]	
3.	„împrumuturile ușurează sarcina fiscală a generației prezente, dar împovărează generațiile viitoare cu cheltuielile reclamate de rambursarea ratelor scadente și plata dobânzilor” [3]/	Valabil doar din perspectiva creditorului individual, care în loc să achite în prezent un impozit sau o taxă la cote majorate, ce iar diminuează din venituri, acesta împrumută statului o anumită porțiune din economiile sale. Ulterior, statul îi va rambursa această sumă împrumutată din impozitele și taxele acumulate. La nivelul societății per ansamblu, perspectiva se modifică: PIB-ul destinat consumului individual se diminuează în mărimea sumei oferite statului ca împrumut, fiind afectate astfel resursele generației prezente. Referitor la generația viitoare, aceasta nu va avea careva sarcini suplimentare de suportat, în condițiile în care cheltuielilor adiționale, ce vor reveni de suportat contribuabililor de pe urma împrumuturilor trecute, le va reveni un plus de venituri, sub forma dobânzilor și a rambursărilor de principal, oferite creditorilor statului./

Continuarea tabelului 1/ Continuation of table 1

Nr./No	Opinii/ Opinions	Comentarii/ Comments
1	2	3
3.	loans ease the fiscal burden of the present generation, but burden future generations with the claimed expenses of repayment of due installments and payment of interest [3]	Valid only from the perspective of the individual creditor, who instead of currently paying a tax at increased rates, which would reduce his income, he lends the state a certain portion of his savings. Later, the state will repay him this borrowed amount from the accumulated taxes and fees. At the level of society as a whole, the perspective changes: the GDP intended for individual consumption decreases in the size of the amount offered to the state as a loan, thus affecting the resources of the present generation. Regarding the next generation, it will not have any additional burdens to bear, given that the additional expenses, which will be borne by the taxpayers following the past loans, will be matched by an increase in income, in the form of interest and principal repayments, offered to state creditors.
4.	„împrumuturile de stat afectează însuși capitalul națiunii, în timp ce impozitele diminuează numai veniturile acesteia” [3]/ state loans affect the nation's capital itself, while taxes only diminish its revenues [3]	Capitalul națiunii nu este afectat de împrumuturi, ci de lipsa interesului unor antreprenori pentru întreținerea și modernizarea utilajelor industriale, a unităților de transport și a echipamentelor energetice, pentru instruirea și fortificarea forței de muncă etc. Dacă mijloacele obținute din împrumuturile contractate sunt redirecționate pentru finanțarea economiei prin reînnoirea și multiplicarea capitalului național, în loc de utilizarea în scop de consum, atunci acestea (împrumuturile de stat) contribuie la conservarea și amplificarea capitalului națiunii./ The nation's capital is not affected by loans, but by the lack of interest of some entrepreneurs for the maintenance and modernization of industrial machinery, transport units and energy equipment, for training and strengthening the workforce, etc. If the means obtained from the contracted loans are redirected to finance the economy by renewing and multiplying the national capital, instead of being used for consumption purposes, then they (state loans) contribute to the preservation and amplification of the nation's capital.

Sursa: elaborat de autor în baza [3, 7, 8, 9] /

Source: elaborated by the author based on [3, 7, 8, 9]

În contextul celor expuse, se denotă faptul că datoria publică reprezintă, pentru deficitul bugetar, nu doar sursă de finanțare, dar și

In the context of the above, it is shown that the public debt represents, for the budget deficit, not only a source of financing, but also

generator de cheltuieli bugetare, acestea afectând, la rândul lor, nivelul deficitului bugetar, statul fiind obligat să-și onoreze angajamentele privind plata dobânzilor și a sumei principalului ajuns la scadență.

Deși școala clasică privea deficitul bugetar și datoria publică ca pe o influență negativă asupra economiilor naționale, existența soldului bugetar negativ nu întotdeauna comunică despre careva probleme economice. Generat de un volum mai mare de cheltuieli bugetare, ca rezultat al finanțării economiei prin investițiile publice efectuate pentru dezvoltarea sistemului de educație, sănătate, protecție socială, protecția mediului înconjurător, dezvoltarea infrastructurii etc., existența deficitului bugetar, fiind argumentată de finanțările efectuate de către stat, contribuie în acest mod la creșterea și dezvoltarea economiei naționale.

Cu toate acestea, reiterăm că pentru asigurarea unei guvernări responsabile, o regulă, ce ar trebui să se respecte, este că datoria publică nu ar trebui să se majoreze mai rapid comparativ cu creșterea PIB-ului nominal [7, p. 736]. În acest context, inclusiv în scopul asigurării stabilității financiare, prin Tratatul de la Maastricht, toate statele membre ale Uniunii Europene (UE) au fost obligate să respecte anumite reguli bugetar-fiscale, conform cărora nivelul datoriei publice raportat la PIB nu trebuie să depășească 60 la sută, iar nivelul deficitului bugetar, raportat la PIB, nu trebuie să depășească limita de trei la sută.

Prevederile Tratatului de la Maastricht nu se aplică Republicii Moldova, întrucât aceasta nu este stat membru al UE. Cu toate acestea, în vederea asigurării unor politici bugetar-fiscale sustenabile, Republica Moldova și-a stabilit anumite limite cu privire la nivelul deficitului bugetar. Astfel, potrivit art.15 al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, „nivelul-limită anual al deficitului bugetului public național al Republicii Moldova nu trebuie să depășească 2,5% din PIB, iar depășirea acestui nivel se permite cu condiția existenței surselor reale de finanțare a proiectelor

a generator de cheltuieli bugetare, care la rândul lor, afectează nivelul deficitului bugetar, statul fiind obligat să-și onoreze angajamentele privind plata dobânzilor și a sumei principalului datorat.

Deși școala clasică privea deficitul bugetar și datoria publică ca pe o influență negativă asupra economiilor naționale, existența unui bilanț bugetar negativ nu întotdeauna comunică despre probleme economice. Generat de un volum mai mare de cheltuieli bugetare, ca rezultat al finanțării economiei prin investițiile publice efectuate pentru dezvoltarea sistemului de educație, sănătate, protecție socială, protecția mediului înconjurător, dezvoltarea infrastructurii etc., existența deficitului bugetar, fiind argumentată de finanțările efectuate de către stat, contribuie în acest mod la creșterea și dezvoltarea economiei naționale.

Deși școala clasică privea deficitul bugetar și datoria publică ca pe o influență negativă asupra economiilor naționale, existența unui bilanț bugetar negativ nu întotdeauna comunică despre probleme economice. Generat de un volum mai mare de cheltuieli bugetare, ca rezultat al finanțării economiei prin investițiile publice efectuate pentru dezvoltarea sistemului de educație, sănătate, protecție socială, protecția mediului înconjurător, dezvoltarea infrastructurii etc., existența deficitului bugetar, fiind argumentată de finanțările efectuate de către stat, contribuie în acest mod la creșterea și dezvoltarea economiei naționale.

Deși școala clasică privea deficitul bugetar și datoria publică ca pe o influență negativă asupra economiilor naționale, existența unui bilanț bugetar negativ nu întotdeauna comunică despre probleme economice. Generat de un volum mai mare de cheltuieli bugetare, ca rezultat al finanțării economiei prin investițiile publice efectuate pentru dezvoltarea sistemului de educație, sănătate, protecție socială, protecția mediului înconjurător, dezvoltarea infrastructurii etc., existența deficitului bugetar, fiind argumentată de finanțările efectuate de către stat, contribuie în acest mod la creșterea și dezvoltarea economiei naționale.

telor de investiții capitale finanțate din surse externe” [5]. Totodată, depășirea limitei de 2,5% din PIB poate fi admisă doar pentru cel mult trei ani și doar în caz de:

- „catastrofe naturale și alte situații excepționale care pun în pericol securitatea națională;
- declin al activității economice și/sau dacă nivelul inflației depășește cu 10 puncte procentuale nivelul prognozat/planificat;
- apariție a necesității de acoperire a soldului debitor al fondului general de rezervă al Băncii Naționale a Moldovei, precum și în caz de criză financiară sistemică, pentru capitalizarea băncilor și pentru garantarea creditelor de urgență acordate băncilor de către Banca Națională a Moldovei” [5].

Cu referire la datoria sectorului public a Republicii Moldova (care include datoria de stat, datoria unităților administrativ-teritoriale, datoria Băncii Naționale a Moldovei, datoria aferentă împrumuturilor entităților cu capital public), se remarcă faptul că plafoanele datoriei de stat sunt stabilite anual prin legea bugetului de stat [6].

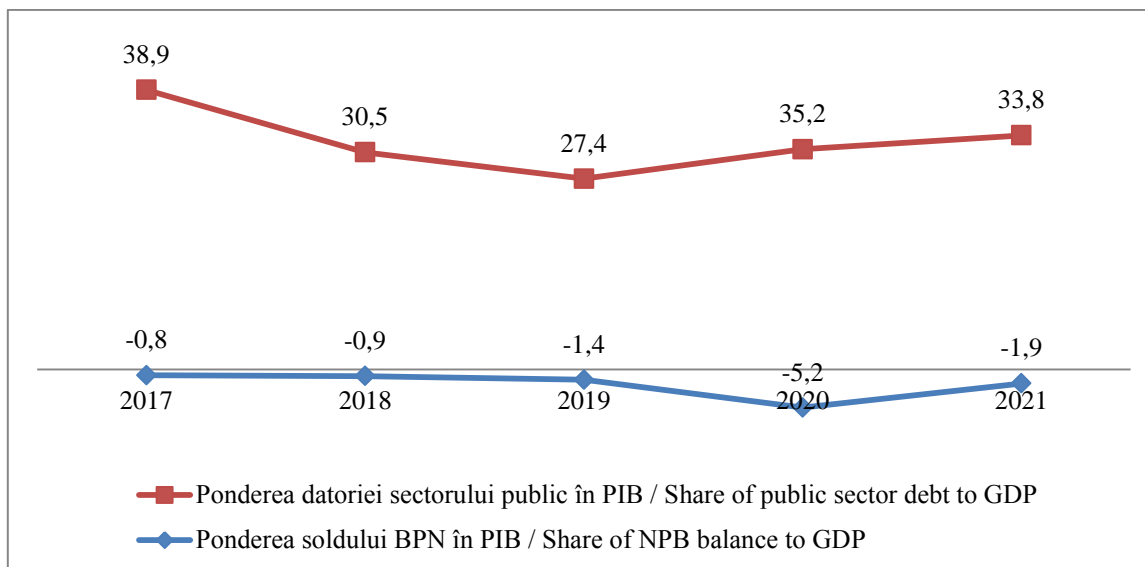
Analizând datele statistice (figura 2), se constată că în perioada 2017-2019, ponderea deficitului bugetului public național (BPN) în PIB (ca rezultat al executării BPN) s-a încadrat în limita stabilită de legislație (2,5%), valorile înregistrate fiind cuprinse între 0,8% și 1,4%. În anul 2020, ca rezultat al blocajelor activității economice și valorii semnificative a deficitului BPN înregistrat, generate de pandemia Covid-19, ponderea acestuia în PIB a atins 5,2%. În anul 2021, o dată cu reluarea activității economice, ponderea în PIB a deficitului BPN s-a redus cu 3,2 p.p. și a înregistrat 1,9 la sută.

from external sources” [5]. At the same time, exceeding the limit of 2.5% of GDP can only be allowed for a maximum of three years and only in case of:

- “natural disasters and other exceptional situations that endanger national security;
- decline in economic activity and/or if the level of inflation exceeds the forecasted/planned level by 10 percentage points;
- emergence of the need to cover the debit balance of the general reserve fund of the National Bank of Moldova, as well as in case of a systemic financial crisis, for the capitalization of banks and for the guarantee of emergency loans granted to banks by the National Bank of Moldova” [5].

With reference to the public sector debt of the Republic of Moldova (which includes the state debt, the debt of the administrative-territorial units, the debt of the National Bank of Moldova, the debt related to the loans of public entities), it is noted that the ceilings of the state debt are established annually by the state budget law [6].

Analysing the statistical data (figure 2), it is found that, in the period of 2017-2019, the share of the national public budget (NPB) deficit to GDP (as a result of the execution of the NPB) fell within the limit established by the legislation (2.5%), the values recorded being between 0.8% and 1.4%. In 2020, as a result of the blockages of economic activity and the significant value of the recorded NPB deficit, generated by the COVID-19 pandemic, its share in GDP reached 5.2%. In 2021, with the resumption of economic activity, the share of NPB deficit to GDP was reduced by 3.2 p.p. and recorded 1.9 percent.

Figura 2. Dinamica ponderii în PIB a soldului BPN și a datoriei sectorului public a Republicii Moldova în perioada 2017-2021, %/

Figure 2. Dynamics of the NPB balance and public sector debt share to GDP of the Republic of Moldova in the period of 2017-2021, %

Sursa: elaborată de autor în baza surselor [10, 11]/

Source: elaborated by the author based on [10, 11]

O evoluție preponderent similară se atestă și în cazul datoriei sectorului public al Republicii Moldova. Ca pondere în PIB, datoria sectorului public în anul 2020 a înregistrat valoarea de 35,2%, aceasta fiind cu 7,8 p.p. mai mare comparativ cu anul 2019, fapt ce se explică prin volumul împrumuturilor de stat contractate pentru acoperirea deficitului bugetar și a necesităților de finanțare. Ulterior, în anul 2021, la fel ca și în cazul deficitului BPN, ponderea datoriei sectorului public al Republicii Moldova a constituit 33,8%, ceea ce reprezintă cu 1,4 p.p. mai puțin față de anul 2020. Deși în perioada analizată, volumul datoriei sectorului public al Republicii Moldova s-a majorat, acesta s-a încadrat în limitele stabilite prin legile bugetare anuale (în partea ce ține de datoria de stat), precum și se încadrează confortabil în limitele prevăzute la nivelul UE (60%).

Potrivit prevederilor Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, sursele de finanțare a deficitului BPN se formează din „operațiuni cu instrumente ale datoriei; operațiuni aferente vânzării

A predominantly similar evolution can be seen in the case of public sector debt of the Republic of Moldova. As a share of GDP, public sector debt in 2020 recorded a value of 35.2%, which is 7.8 p.p. higher compared to 2019, which is explained by the volume of state loans contracted to cover the budget deficit and financing needs. Later, in 2021, as in the case of the NPB deficit, the share of the public sector debt of the Republic of Moldova was 33.8%, which is 1.4 p.p. less than in 2020. Although during the analysed period, the volume of debt of the public sector of the Republic of Moldova increased, it fell within the limits established by the annual budget laws (in the part related to the state debt), and it fits comfortably within the limits set at EU level (60%).

According to the provisions of the Law on Public Finances and Budgetary-Fiscal Responsibility no. 181/2014, the financing sources of the NPB deficit are formed from “operations with debt instruments; operations related to the sale and privatization of public patrimony; operations with the balances in the budget

și privatizării patrimoniului public; operațiuni cu soldurile în conturile bugetului; alte operațiuni cu activele financiare și cu datoriile bugetului” [5]. În acest context, la fel cum a demonstrat literatura de specialitate, sursele de finanțare a deficitului bugetului de stat al Republicii Moldova sunt constituite, preponderent, din operațiunile cu instrumente ale datoriei (tabelul 2).

accounts; other operations with financial assets and budget liabilities” [5]. In this context, as the specialized literature has demonstrated, the financing sources of the state budget deficit of the Republic of Moldova are mainly constituted by operations with debt instruments (table 2).

Tabelul 2/Table 2

Dinamica soldului bugetului de stat al Republicii Moldova și structura surselor de finanțare a acestuia în perioada 2017-2021 / Dynamics of the state budget balance of the Republic of Moldova and the structure of its financing sources in the period of 2017-2021

(mil. lei / thousand lei)

Nr./No.	Indicatori/ Indicators	2017	2018	2019	2020	2021
1.	Soldul bugetului de stat/ State budget balance	-1 531,7	-2 275,7	-3 106,0	-11 134,9	-4 733,1
2.	<i>Surse de finanțare/ Financing sources:</i>					
2.1.	Active financiare/ Financial assets	-1 889,5	1 284,1	2 484,1	-1 845,2	-7 184,4
2.2.	Datorii/ Debt	3 421,2	991,6	621,9	12 980,1	11 917,5

Sursa: elaborat de autor în baza sursei [11] /

Source: elaborated by the author based on [11]

În același timp, se observă că în anii 2017, 2020 și 2021, conform rapoartelor Ministerului Finanțelor de executare a bugetului de stat, per general, activele financiare nu au contribuit la finanțarea deficitului bugetar, dar, dimpotrivă, au generat presiuni financiare asupra acestuia, singura sursă de finanțare a deficitului bugetar, în perioada acestor ani, fiind operațiunile cu instrumente ale datoriei.

Concluzii

Finanțarea prin intermediul datoriei publice este cea mai răspândită metodă de acoperire a deficitului bugetar, întrucât aceasta nu pune statul în situația de a crește nivelul taxelor și impozitelor, de a optimiza cheltuielile sau de a renunța la anumite investiții publice planificate, precum și nu generează careva procese inflaționiste ca rezultat al emisiunilor monetare. În aceste condiții, înregistrarea deficitului buge-

At the same time, it is observed that in the years of 2017, 2020 and 2021, according to the Ministry of Finance reports on state budget execution, financial assets did not contribute to the financing of the budget deficit, but on the contrary, they generated financial pressure on it, the only source of financing the budget deficit, during these years, being the operations with debt instruments.

Conclusions

Financing through public debt is the most widespread method of covering the budget deficit, as it does not require the state to increase the level of taxes and fees, to optimize expenditures or to exclude certain planned public investments, as well as it does not generate any inflationary processes as a result of monetary issues. Under these conditions, recording the budget deficit in a certain period of time affects

tar, într-o anumită perioadă de timp, afectează nivelul datoriei publice și indică asupra volumului de împrumuturi ce necesită a fi obținut de către stat, în scopul acoperirii acestuia. În același timp, pe lângă sursa de finanțare, datoria publică reprezintă și un generator de cheltuieli publice pentru stat, acestea afectând, la rândul lor, nivelul deficitului bugetar, în condițiile în care statul, pentru împrumuturile contractate, trebuie să aloce mijloace în vederea onorării angajamentelor aferente plății dobânzilor și rambursării sumelor de principal o dată cu ajungerea la scadență a împrumutului.

La fel cum demonstrează și literatura de specialitate, în Republica Moldova, principala sursă de finanțare a deficitului bugetar este datoria publică, evoluția acesteia fiind preponderent interdependentă de evoluția deficitului bugetar. Astfel, o dată cu creșterea nivelului deficitului bugetar al Republicii Moldova în anul 2020 și a necesităților de finanțare, ca rezultat al pandemiei COVID-19, a fost înregistrată și o majorare a nivelului datoriei publice, dat fiind împrumuturile contractate de către stat în scopul finanțării deficitului bugetar.

the level of the public debt and indicates about the volume of loans that need to be obtained by the state in order to cover it. At the same time, in addition to the source of financing, the public debt is also a generator of public expenditures for the state, which therefore affects the level of the budget deficit, given that the state, for the contracted loans, must allocate resources to honour the commitments related to the payment of interest and repayment of the principal amount once the loan matures.

As the specialized literature demonstrates, in the Republic of Moldova, the main financing source of the budget deficit is the public debt, its evolution being predominantly interdependent with the evolution of the budget deficit. Thus, together with the increase of the budget deficit level of the Republic of Moldova in 2020 and the financing needs, as a result of the COVID-19 pandemic, an increase in the level of public debt was also recorded, given the loans contracted by the state for the purpose of budget deficit financing.

Bibliografie/ Bibliography:

1. AYHAN, K. M., NAGLE, P., OHNSORGE, F., SUGAWARA, N. Global Waves of Debt. Causes and Consequences [online]: World Bank Group, 2021, 310 pag. (citat 29 octombrie 2022). e-ISBN 978-1-4648-1545-4. Disponibil: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/9eeb21e4426d6c3113f9bed45853e160-0350012021/original/Global-waves-of-debt-full-report.pdf>.
2. BAUMOL, Wiliam, BLINDER, Alan. *Economics. Principles and Policy*. South Western Cengage Learning, 2019. 864 pag. ISBN 978-1337696326.
3. *Destinația și rolul împrumuturilor de stat*. [online]: 2019. Disponibil: <https://administrare.info/economie/7365-destina%C5%A3ia-%C5%9Fi-rolul-%C3%AEmprumuturilor-de-stat>.
4. GREENSPAN, Alan. *Era turbulențelor. Aventuri într-o lume nouă*. București: Editura Publica, 2008. 576 pag. ISBN 978-973-88750-0-5.
5. Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014. Publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova (2014) nr. 223-230 art. 519.
6. Legea cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat nr.419/2006. Publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova (2007) nr. 32-35 art. 114.
7. LIEBERMAN, Marc, HALL, Robert. *Principles & Applications of Economics*. South Western Cengage Learning, 2012. 972 pag. ISBN 978-1111822347.
8. MANKIW, Gregory. *Principles of Macroeconomics*. South-Western: Cengage Learning, 2008. 578 pag. ISBN 978-0-538-45306-6.

9. MANOLE, Tatiana, STRATAN, Alexandru. Corelarea dintre datoria publică, deficitul bugetar și politica fiscală. *Akademios*. 2016, nr. 4, pp.57-64. ISSN 1857-0461.
10. Rapoartele Ministerului Finanțelor *privind datoria sectorului public, garanțiile și recreditarea de stat* pentru perioada 2017-2021 [online]. Disponibil: <https://mf.gov.md/ro/datoria-sectorului-public/rapoarte/datoria>.
11. Rapoartele Ministerului Finanțelor *privind executarea bugetului de stat* pentru perioada 2017-2021, aprobate de Guvern [online]. Disponibil: <https://mf.gov.md/ro/trezorerie/rapoarte-privind-executarea-bugetului/rapoarte-anuale>.
12. Regulamentul (UE) nr. 549/2013 din 21 mai 2013 privind Sistemul european de conturi naționale și regionale din Uniunea Europeană [online]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=celex:32013R0549>.
13. ROSEN, Harvey. *Public Finance*. Irwin/McGraw-Hill, 2001. 608 pag. ISBN 978-0072374056.
14. ROUBINI, Nouriel, SETSER, Brad. *Bailouts or Bail-ins? Responding to Financial Crises in Emerging Economies*. Peterson Institute for International Economics, 2006. 348 pag. ISBN 978-0881323719.